

روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی

(با تأکید بر علوم تربیتی)

ویرایش پنجم

تألیف :

دکتر عزت‌الله نادری

استاد دانشگاه تربیت معلم - استاد افتخاری دانشگاه دیکن استرالیا

و

دکتر مریم سیف‌نراقی

استاد دانشگاه علامه طباطبائی - استاد افتخاری دانشگاه دیکن استرالیا

نشر ارسباران

روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی (با تأکید بر علوم تربیتی) (ویرایش پنجم)، مؤلفان: دکتر عزت‌الله نادری و دکتر مریم سیف نراقی. - تهران: ارسباران، ۱۳۸۵.

ISBN 964 - 6389 - 40 - 6

۲۵۰۰۰ ریال

[بیست ۲۳۶ ص. - مصور]

ISBN 978 - 964 - 6389 - 40 - 3

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا.

یادداشت: ویراست اول این کتاب در سال ۱۳۵۹ تحت عنوان روش‌های تحقیق در علوم انسانی با تأکید بر آموزش و پرورش از مریم سیف نراقی و عزت‌الله نادری منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۹۵ - ۱۲۱۴ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: روش‌های تحقیق در علوم انسانی با تأکید بر آموزش و پرورش.
موضوع: علوم انسانی. - روش‌شناسی.

شماره افزوده: سیف نراقی، مریم، ۱۳۲۴ -

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۵/۹۴/۹ س / ۱۰۱ / AZ

رده‌بندی دیویی: ۰۰۱/۳

شماره کتابخانه ملی ایران: ۳۵۸۱۳ - ۸۵ م

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تماماً یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ افست، پلی‌کپی، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. نقل مطالب به صورت معمول در مقاله‌های تحقیقاتی با ذکر نام کامل ناشر و کتاب آزاد است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ارساباران

نشر ارسباران

پست الکترونیکی

Email- arasbaran@virayesh.com

آدرس اینترنتی

www. arasbaran-p.com

روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی

(با تأکید بر علوم تربیتی) (ویرایش پنجم)

مؤلفان: دکتر عزت‌الله نادری و دکتر مریم سیف نراقی

ناشر: نشر ارسباران

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۵

تعداد صفحات: ۲۵۶ صفحه

شمارگان: ۳۳۰۰

قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف‌نگار

ISBN 964 - 6389 - 40 - 6

شابک ۱۰ رقمی: ۹۶۴ - ۶۳۸۹ - ۴۰ - ۶

ISBN 978 - 964 - 6389 - 40 - 3

شابک ۱۳ رقمی: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۶۳۸۹ - ۴۰ - ۳

مرکز پخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم،

پلاک ۱۱۵ تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹ تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

پیشگفتار نخست

محقق مؤمن و متعهد در تمام مراحل تحقیق به فکر آزمودن فرض خود است، نه اثبات آن.

«مؤلفان»

الگو و ماهیت تحقیق علمی در علوم انسانی و تربیتی، از علوم مادی و فیزیکی گرفته شده و هدف آن «حقیقت‌یابی» و «فهم‌جویی در کُنه مطلب» بوده و هست. به عبارت دیگر، تحقیق را می‌توان کوششهایی سازمان‌یافته تلقی کرد که محقق را در روشن‌سازی حقیقت یک موضوع، یاری می‌کند. گاهی، محقق «واقعیت»، یعنی «آنچه که هست» را بر می‌گزیند و از طریق یک سلسله تلاشها، به نام «تحقیق» به دنبال کشف «حقیقت» آن، یعنی «آنچه که باید باشد» کاوش می‌کند.

کاربرد روشهای تحقیق در حوزه علوم انسانی و تربیتی، از گذشته‌های دور همواره مد نظر دانشمندان بوده است، اما پیدایش مصداق علمی این کاربرد را باید از ابتدای قرن بیستم به بعد دانست. هشتاد سال اخیر را می‌توان فصلی دگرگون‌ساز، در ایجاد بنیادهای نوین تحقیقات و کاربرد آنها در حوزه‌های علوم انسانی و تربیتی تلقی کرد، چرا که در طی این مدت، در علوم انسانی و تربیتی تحقیقات وسیع و دامنه‌داری آغاز شد و به سرعت گسترش یافت؛ زمینه‌های مختلف این علوم کشف و بازشناسی گردید، علما و محققان فراوان گشتند، تعداد تحقیقات در حوزه‌های یادشده به نحوه شگفت‌آوری افزایش یافت و حاصل آنها در زمینه‌های مختلف علوم انسانی و تربیتی، اثراتی ماندگار بود که این روند، همچنان ادامه دارد.

متأسفانه در ایران، کاربست روشهای علمی تحقیق، بالاخص بهره‌گیری از این روشها در بررسی مسایل انسانی و تربیتی، سابقه چندانی ندارد و به همین سبب، منابعی که از سوی محققان و مؤلفان در این زمینه‌ها نوشته شده و انتشار یافته‌اند، بسیار اندک می‌باشد. فراوانی و اهمیت مطالب و مفاهیم در زمینه‌های مختلف و متفاوت تحقیق علمی در علوم انسانی و تربیتی، آنچنان است که در یک مجموعه نمی‌گنجد و به همین لحاظ، مطالب این کتاب به اختصار بر «شناساندن اصول و روشهای علمی تحقیق»

متمرکز گردیده و امید نگارندگان بر آن است که این مختصر بتواند محققان را در رسیدن به حقیقت مسایل و مطالب علمی کمک کند و احتمالاً، تصمیم‌گیریهای منطقی و عقلانی آنان را بر پایگاهی مستحکم استوار نماید.

در اینجا لازم می‌دانیم که از کلیه دانشجویانی که سالها با شرکت مفید خود، و با طرح سؤالات متعدد در غنی‌تر نمودن این کتاب ما را یاری کرده‌اند، به ویژه آقای سید محمد مهدی ضوابطی دانشجوی فوق‌لیسانس دانشگاه تربیت معلم که در روان‌سازی متن این کتاب کمک نموده‌اند، تشکر کنیم.

توفیق جویندگان حقیقت را از خداوند متعال خواهیم

عزت‌الله نادری

مریم سیف‌نراقی

تیرماه ۱۳۵۹

پیشگفتار تجدیدنظر اول

با حمد و سپاس خداوند متعال که به ما توفیق اندیشیدن مجدد درباره کتاب «روش‌های تحقیق در علوم انسانی» را عنایت فرموده و نیز با تشکر فراوان از همه حقیقت‌جویان و دانش‌پژوهان، که با ایراد نکته‌ها و ابراز نظرات بالارزش خویش ما را در رستارسازی مفاهیم اساسی «روش علمی کشف حقیقت و دانش‌نو» یاری داده‌اند، و با قدردانی مجدد از زحمات همکار محترم آقای سید محمد مهدی ضوابطی، تغییراتی تکاملی را در برخی از فصول کتاب حاضر به عمل می‌آوریم.

ناگفته نماند که هدف از تألیف این کتاب، بیان روش‌های تحقیق در علوم انسانی است و تأکیدی که در عنوان بر «علوم تربیتی» شده، تنها به لحاظ وجود پاره‌ای مثالها می‌باشد که از حوزه علوم تربیتی انتخاب گردیده است. خوشبختانه بسیاری از صاحب‌نظران علوم انسانی این نکته را تشخیص داده و کتاب مذکور را در سایر شعب علوم انسانی نیز تدریس نموده و تنها مثالها را مطابق با رشته و تخصص مورد تدریس خویش تغییر داده‌اند.

به همین مناسبت، پس از گذشت کمتر از یک سال از بازگشایی دانشگاهها، چاپ اول کتاب حاضر نایاب گردیده، و مراجعات مکرر، ما را به انجام وظیفه تجدیدنظر و طبع کتاب رهنمون ساخت. تجدیدنظر و تغییرات تعاملی که در کتاب لحاظ گردیده، حاصل نبردهای ذهنی ما با دوستان عزیز دانشجو در مباحثه‌های مفید کلاسی بوده است. امید آنکه با بازگشایی دوره‌های کارشناسی ارشد و بهره‌گیری بیشتر از فصول پنجم و ششم این کتاب بتوانیم چاپهای بعدی آن را با تغییرات و اضافات غنی‌تری عرضه داریم.

عزت‌الله نادری و مریم سیف نراقی

آذرماه ۱۳۶۳

پیشگفتار تجدیدنظر دوم

فرستی را که خداوند قادر متعال به ما داد تا بتوانیم بار دیگر از این طریق با شما عزیزان قدرشناس و نکته‌سنج ارتباط برقرار کنیم، بسیار ارج می‌نهیم و از این بابت بی‌نهایت شاکر هستیم. نخست، با کمال تأسف و ملال باید عرض کنیم که در زمان تجدیدنظر اخیر دوست و همکار محترم و عزیز، مرحوم جناب آقای سید محمد مهدی ضوابطی در میان ما نیست و ما از نظرات و ویراستاری ایشان در قسمتهای جدید محروم بودیم. امید است ایشان که همواره مردی سخت‌کوش و خوش‌فکر بودند در جوار رحمت حق مقامی بس والا داشته باشند، انشاء الله تعالی.

اما در باب تجدیدنظر اخیر باید به اطلاع برسانیم که غیر از تغییرات تکاملی که در قسمتهایی از کتاب منظور گردیده است، دو فصل جدید یکی با عنوان «نمونه‌گیری و چگونگی آن در تحقیقات علوم انسانی» و دیگری تحت نام «چگونگی ارزیابی مقالات، گزارشات و رسالات تحقیقی» به کتاب اضافه شده است. انشاء الله این دو فصل و به‌ویژه فصل «چگونگی ارزیابی مقالات، ...» بتواند در جهت تأمین نیاز به الگویی مناسب برای ارزیابی فعالیتهای تحقیقاتی رو به افزایش کشور اسلامی ایران به لحاظ توجه به امر تحقیق و نیز گسترش برنامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری قدمی مثبت باشد.

به امید رحمت و بخشایش حق تعالی

عزت‌الله نادری و مریم سیف نراقی

بهار ۱۳۶۸

پیشگفتار تجدیدنظر سوم

بارالها زبان و ذهنمان از حمد و سپاس به درگاه تو قاصر است و نمی‌دانیم چگونه شکرگزار رحمت تو باشیم که به ما فرصت عطا فرمودی تا بار دیگر رشد و اعتلای ذهنی را که به برکت الطاف بیکران تو عایدمان شده است، عرضه داریم.

عزیزان گرانقدر و نازک‌بین در تجدیدنظر اخیر غیر از اعمال اصلاحات چاپی، تغییرات تکاملی نیز در فصلهای اول، سوم و چهارم صورت گرفته و ضمناً در بخش «برای مطالعه و آشنایی بیشتر» فهرست کتابها و منابع مربوط به مباحث تحقیقی و مرتبط به آن از ۲۳ مورد به ۱۳۴ مورد افزایش یافته است. امیدواریم این خدمت ناچیز مورد قبول حق تعالی و نیز مورد استفاده شما بزرگواران قرار گیرد.

التماس دعا

عزت‌الله نادری و مریم سیف نراقی

بهار ۱۳۷۳

پیشگفتار تجدیدنظر چهارم

شکر بیکران به درگاه حق تعالی که برای پنجمین بار به ما فرصت داد در خصوص کتاب حاضر با شما عزیزان تیزبین، تمیزدهنده و فهیم ارتباط برقرار کنیم.

گرامیان ژرف اندیش نکته‌ای را که در پیشگفتار تجدیدنظر اول متذکر شدیم، این بار نیز مجدداً تکرار می‌کنیم که هدف از تألیف این کتاب بیان روشهای تحقیق و نکات اساسی مرتبط با تحقیق به‌طور اعم در علوم بشری و به‌طور ویژه در علوم انسانی (با ذکر مثالها و مصادیقی در علوم تربیتی) است. با خرسندی و مباحثات از این همه تفاهم و درک درست در جامعه علمی کشور، به استحضار می‌رسد که استادان محترم رشته‌های مختلف از جمله رشته‌های فنی مثل عمران و ... کتاب حاضر را مورد استفاده قرار می‌دهند و از آن در تدریس و تحقیق خویش و تنها با تغییر و تبدیل مثالها بهره می‌گیرند^۱.

لذا ما با درک این مهم، خود را ناگزیر می‌بینیم تا از هر لحظه برای اعتلای ذهنی خویش در خصوص این کتاب بهره جوییم. بنابراین در تجدیدنظر اخیر غیر از اعمال اصلاحات چاپ قبلی، تغییرات تکمیلی در جهت درک بنیادی برخی از مفاهیم و مسایل تحقیق در مقوله‌هایی از جمله: فرض، انتخابهای اساسی در تحقیق، مراجع و منابع برای انتخاب موضوع تحقیق، محدودیتها در تحقیق، تحقیق عملی، تحقیقات مشارکتی، نمونه و عوامل مؤثر در تعیین حجم یا اندازه نمونه به‌عمل آمده است. همچنین در تکمیل پیوستها به‌ویژه در بخش «برای مطالعه و آشنایی بیشتر» فهرست کتابها و منابع مربوط به مباحث تحقیقی منتشر شده در زبان فارسی از ۱۳۴ مورد به ۱۷۸ مورد افزایش یافته است. امیدواریم این خدمت ناچیز مورد قبول حق تعالی و نیز مورد استفاده شما بزرگواران قرار گیرد.

محتاج دعای خیر

عزت‌الله نادری و مریم سیف نراقی

۲۸ تیر ۱۳۸۰

۱- «ابزار عمومی تحقیق»، تألیف علی فاخر (دکترای مهندسی ژئوتکنیک، استاد گروه مهندسی عمران دانشکده فنی دانشگاه تهران)، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۸.

پیشگفتار تجدیدنظر پنجم

نمی‌دانیم چگونه مراتب شکرگزاری خود را به درگاه حق تعالی ابراز داریم و از همین نادانی خویش مسروریم، زیرا واژه‌ها را قاصر و راهکارها را ناقص می‌یابیم و تنها خاضعانه و متمرکز به او می‌اندیشیم و این لحظه‌ها را ارج می‌نهیم.

این بار که ایزد یکتا پس از نخستین انتشار کتاب حاضر برای پنجمین بار به ما فرصت عطا فرمود تا حاصل تجربیات و اندیشه‌های خود را به شرح زیر به حضور شما اندیشمندان عرضه داریم، بسیار خرسندیم.

همان‌گونه که مستحضر هستید، این کتاب برای اولین بار در سال ۱۳۵۹ منتشر گردید و تاکنون توسط ناشرین مختلف بیش از سی بار به زیور چاپ آراسته شده است. در آستانه تجدیدنظر پنجم، ناشر کتاب نیز تغییر یافته و امید است این تغییر که به منظور دسترسی آسان‌تر به کتاب صورت گرفته است همراه با تغییرات تکاملی که در متن از نظر می‌گذرد، بیش از پیش موجب رضایت عزیزان را فراهم کند.

اما در خصوص تغییرات، نخست باید به اضافه شدن فصل جدیدی (فصل نهم کتاب حاضر) به نام «تفاوت‌ها و تشابهات تحقیقات کمی و کیفی» اشاره کنیم. زیرا، کم‌توجهی به این تفاوت‌ها و تشابهات سبب بروز مناقشات بی‌مورد و بیهوده در جامعه علمی و نهایتاً واماندن از درک درست «تحقیق علمی» است. ثانیاً، توجه خوانندگان گرامی را به اضافات تکمیلی از جمله آنچه در خصوص تبیین و توضیح نوع‌بندی تحقیقات در فصل دوم آمده است، جلب می‌کنیم.

ثالثاً، آنچه باعث غرور ماست افزایش روزافزون منابع مکتوب به زبان فارسی در موضوع تحقیق و مباحث مرتبط با تحقیق است. اگر به جریان رشد این مقوله در نظام علمی و آموزشی کشور توجه شود، همان‌گونه که از چاپهای اول این کتاب بر می‌آید، در آن کتاب برای نخستین بار (در ایران) فهرستی از کتابهای موجود (تألیف یا ترجمه) در مبحث تحقیق و مطالب مرتبط ذیل عنوان «برای مطالعه و آشنایی بیشتر» فراهم آمده بود؛ در آن سالها شمار این کتابها ذیل عنوان یادشده حداکثر بیست و چند مورد است. اما اکنون در این ویرایش شمار این فهرست به حدود ۳۰۰ عنوان کتاب مرتبط با مباحث تحقیق رسیده است که خود افتخاری است برای جامعه علمی کشور که در ظرف کمتر از سی سال درباره یک موضوع

حدود سیصد کتاب توسط اندیشمندان همین مرز و بوم تألیف یا ترجمه شده است و به جرأت می‌توان گفت که برخی از این کتابها در سطح جهان به عنوان مرجع در موضوع تحقیق مطرح است. در خاتمه از تمام همکاران گرامی و دانشجویان عزیز که سالهای متمادی ما را در غنی‌سازی و رشد این محتوا یاری نموده‌اند، تشکر می‌کنیم.

التماس دعا

عزت‌الله نادری و مریم سیف نراقی

آذر ۱۳۸۵

فهرست مطالب

فصل اول : مفاهیم اساسی	۱
مقدمه	۱
باسخ سؤالهای اساسی	۱
آموزش عالی و رابطه آن با تحقیق	۵
هدفهای ویژه آموزش عالی	۶
خلاصه	۷
برای اندیشیدن	۷
فصل دوم : مقدمه‌ای بر تحقیق علمی	۹
مقدمه	۹
تعریف نظریه	۱۰
تعریف تحقیق	۱۱
تحقیق بنیادی	۱۲
تحقیق کاربردی	۱۲
تعریف فرض، انواع و کاربرد آنها	۱۳
ویژگیهای تحقیق علمی	۱۷
۱- افزایشی بودن	۱۷
۲- تجربی بودن	۱۷
۳- نظم داشتن	۱۷
۴- تعمیم‌پذیری	۱۸
۵- تخصص‌طلبی	۱۸
۶- دقت و صحت در مشاهده و توصیف	۱۸
۷- منطقی و عینی بودن	۱۸

۱۹	۸- صبرطلبی
۱۹	۹- جرأت‌طلبی
۱۹	۱۰- دقت‌طلبی در تحقیق
۱۹	خلاصه
۲۰	برای اندیشیدن
۲۱	فصل سوم: انتخاب و تنظیم موضوع تحقیق
۲۱	مقدمه
۲۳	انتخاب موضوع تحقیق
۲۴	منابع و مراجع برای انتخاب موضوع تحقیق
۲۴	الف - استفاده از تجارب
۲۵	ب - استنتاج از نظریه‌ها
۲۵	ج - استفاده از متون مربوط به موضوع
۲۶	د - تفکر یا تخیل خلاق
۲۶	بیان موضوع تحقیق
۲۷	اشتباهات رایج در تنظیم موضوع تحقیق
۲۸	انواع محدودیت‌ها در تحقیق
۲۸	فهرستی از زمینه‌های موجود در آموزش و پرورش که برای
۲۸	انتخاب موضوع تحقیق مفید است
۲۸	الف - زمینه‌های عمومی آموزش
۲۹	ب - زمینه‌های آموزشی خاص
۲۹	ج - زمینه‌های وابسته به آموزش
۳۰	خلاصه
۳۰	برای اندیشیدن
۳۱	فصل چهارم: روش‌های تحقیق
۳۱	مقدمه
۳۶	تحقیق تاریخی
۳۶	الف - نظرات مخالف
۳۷	ب - نظرات موافق
۳۷	ویژگیهای تحقیق تاریخی
۳۸	مراحل مختلف تنظیم تحقیق تاریخی
۳۹	تحقیق توصیفی
۴۰	نمونه
۴۰	ویژگیهای تحقیق توصیفی

۴۱	مراحل مختلف تنظیم تحقیق توصیفی
۴۱	تحقیق مداومی و مقطعی
۴۲	ویژگیهای تحقیق مداومی و مقطعی
۴۳	مراحل مختلف تنظیم تحقیق مداومی و مقطعی
۴۳	تحقیق موردی و زمینه‌ای
۴۴	نکات مثبت تحقیق موردی و زمینه‌ای
۴۴	نارسایی‌های تحقیق موردی و زمینه‌ای
۴۵	ویژگی‌های تحقیق موردی و زمینه‌ای
۴۵	مراحل مختلف تنظیم تحقیق موردی و زمینه‌ای
۴۶	تحقیق همبستگی یا همخوانی
۴۷	ویژگیهای تحقیق همبستگی یا همخوانی
۴۷	محدودیت‌های تحقیق همبستگی یا همخوانی
۴۷	مراحل مختلف تحقیق همبستگی یا همخوانی
۴۷	تحقیق علی یا پس از وقوع
۴۸	ویژگی تحقیق علی یا پس از وقوع
۴۸	نکات مثبت تحقیق علی یا پس از وقوع
۴۹	نارسایی‌های تحقیق علی یا پس از وقوع
۴۹	مراحل مختلف تنظیم تحقیق علی یا پس از وقوع
۵۰	تحقیق تجربی حقیقی
۵۱	گروه‌های تجربی و شاهد در تحقیق تجربی
۵۱	متغیرهای مستقل و وابسته
۵۲	متغیرهای نامربوط یا ناخواسته
۵۲	روش‌های معمول برای کنترل متغیرهای نامربوط یا ناخواسته
۵۳	ویژگیهای تحقیق تجربی حقیقی
۵۵	مراحل مختلف تنظیم تحقیق تجربی حقیقی
۵۶	تحقیق نیمه تجربی
۵۷	ویژگیهای تحقیق نیمه تجربی
۵۸	مراحل مختلف تنظیم تحقیق نیمه تجربی
۵۸	تحقیق عملی (در آموزش و پرورش)
۵۹	ویژگیهای تحقیق عملی (در آموزش و پرورش)
۶۰	مراحل مختلف تنظیم تحقیق عملی (در آموزش و پرورش)
۶۰	تحقیق مشارکتی
۶۱	نکاتی چند درباره تحقیقات غیر تجربی
۶۱	سطوح تحقیقات

۶۲	سطح نخست: تحقیقات سطحی یا توصیفی
۶۳	سطح دوم: تحقیقات نیمه عمیق یا همبستگی و همخوانی
۶۵	سطح سوم: تحقیقات عمیق یا علت یاب
۶۵	تحقیقات تجربی و علی یا پس از وقوع
۶۶	تحقیقات تداومی و مقطعی
۶۶	تحقیقات زمینه‌ای و موردی
۶۸	خلاصه
۷۱	فعالیت‌های پیشنهادی

فصل پنجم: عدم کنترل عوامل ناخواسته و ... ۷۳

۷۳	مقدمه
۷۴	عوامل هشتگانه مؤثر بر روایی داخلی طرح‌های تحقیق تجربی
۷۴	۱- عامل تاریخ
۷۵	۲- عامل بلوغ
۷۵	۳- عامل آزمون
۷۵	۴- وسایل اندازه گیری
۷۶	۵- بازگشت آماری
۷۶	۶- تمایلات و تعصبات گزینش
۷۷	۷- اثر آفت آزمودنی‌ها
۷۸	۸- کنش متقابل بین گزینش و بلوغ، گزینش و تاریخ و مانند آنها
۷۸	عوامل پنج گانه مؤثر بر روایی خارجی طرح‌های تحقیق تجربی
۷۹	۱- اثر کنش متقابل حاصل از تعصبات و تمایلات گزینش و متغیر مستقل
۷۹	۲- اثر آزمون مقدماتی بر تغییر مستقل
۷۹	۳- اثر روش‌های تجربی بر متغیر مستقل
۸۰	۴- تداخل چند متغیر مستقل
۸۰	۵- روایی خارجی طرح‌های تحقیق تجربی
۸۰	خلاصه

فصل ششم: انواع طرح‌های تحقیق تجربی ۸۳

۸۳	مقدمه
۸۴	طرح‌های تجربی مقدماتی
۸۴	۱- طرح آزمون نهایی و یک گروه آزمودنی
۸۵	۲- طرح آزمون مقدماتی و نهایی و یک گروه آزمودنی

۸۷	۳- طرح آزمون نهایی گروه شاهد
۸۸	طرح‌های تجربی حقیقی
۸۸	۱- طرح آزمون مقدماتی و نهایی با گروه شاهد و استفاده از گزینش تصادفی
۸۹	۲- طرح آزمون نهایی با گروه شاهد و استفاده از گزینش تصادفی
۹۱	۳- طرح چهار گروه سالمون با استفاده از گزینش تصادفی
۹۵	طرح‌های نیمه تجربی
۹۵	۱- طرح آزمون مقدماتی و نهایی با گروه شاهد و بدون استفاده از گزینش تصادفی
۹۸	۲- طرح چند آزمون مقدماتی و نهایی منظم زمانی و یک گروه آزمودنی
۱۰۱	۳- طرح چند آزمون مقدماتی و نهایی منظم زمانی با گروه شاهد
۱۰۲	خلاصه
۱۰۷	فصل هفتم: نمونه‌گیری و چگونگی آن در تحقیقات علوم انسانی
۱۰۷	مقدمه
۱۰۸	تعریف نمونه
۱۰۹	۱- مطابقت نمونه با اهداف تحقیق
۱۰۹	۲- رعایت انصاف و عدم اعمال غرض در گزینش نمونه
۱۱۴	۳- عوامل مؤثر در تعیین حجم یا اندازه نمونه
۱۲۰	خلاصه
۱۲۱	فصل هشتم: روشهای جمع‌آوری اطلاعات
۱۲۱	مقدمه
۱۲۱	جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده
۱۲۳	انواع مشاهده
۱۲۴	معایب روش مشاهده
۱۲۵	محاسن روش مشاهده
۱۲۵	نکاتی که رعایت آنها اعتبار روش مشاهده را بالا می‌برد
۱۲۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه
۱۲۶	انواع مصاحبه
۱۲۸	محاسن روش مصاحبه
۱۲۸	معایب روش مصاحبه
۱۲۸	نکاتی که رعایت آنها اعتبار روش مصاحبه را بالا می‌برد
۱۲۹	جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه
۱۳۰	انواع پرسشنامه

نکاتی که رعایت آنها اعتبار پرسشنامه را بالا می‌برد.....	۱۳۱
جمع‌آوری اطلاعات از طریق استفاده از کتابخانه.....	۱۳۱
آشنایی با شیوه و سبک چیدن کتابها در کتابخانه.....	۱۳۲
کارت یا برگ شناسایی کتاب.....	۱۳۳
نکات مهم در استفاده از کتابخانه.....	۱۳۳
چگونگی تعیین تاریخ تحریر کتابها و نوشته‌های قدیمی در مطالعات تاریخی.....	۱۳۴
خلاصه.....	۱۳۴

فصل نهم: تفاوتها و تشابهات تحقیقات کمی و کیفی..... ۱۳۵

مقدمه.....	۱۳۵
۱- تفاوت و تشابه در هدف و مأموریت.....	۱۳۶
۲- تفاوت و تشابه در ساختار طرح تحقیق.....	۱۳۷
۳- تفاوت و تشابه در جریان اجرا.....	۱۳۹
۴- تفاوت و تشابه در نتایج و کاربرد آنها.....	۱۴۰
مراحل انجام پژوهش کیفی استرن و نقد آن.....	۱۴۱
نقد و بررسی مراحل پیشنهادی استرن.....	۱۴۲
خلاصه.....	۱۴۲

فصل دهم: طرز تهیه و نوشتن رساله یا پایان‌نامه تحصیلی..... ۱۴۳

مقدمه.....	۱۴۳
اصول تنظیم و تدوین مطالب در پایان‌نامه.....	۱۴۳
صفحه‌عنوان یا روی جلد پایان‌نامه.....	۱۴۴
پیشگفتار، تشکر و قدردانی.....	۱۴۵
فهرست مطالب.....	۱۴۶
فهرست جدول‌ها و شکل‌ها.....	۱۴۷
فصل اول - طرح تحقیق.....	۱۴۹
فصل دوم - سابقه موضوع تحقیق.....	۱۵۱
فصل سوم - روش تحقیق.....	۱۵۲
فصل‌های چهارم و پنجم: یافته‌ها و تجزیه و تحلیل آنها.....	۱۵۷
فصل ششم - خلاصه تحقیق و پیشنهادها.....	۱۵۸
پیشنهادها.....	۱۵۸
فهرست منابع.....	۱۵۸
پیوست.....	۱۶۰

۱۶۰	اصول نوشتن مطالب در پایان نامه
۱۶۱	واژه‌بندی
۱۶۱	نشانه‌گذاری
۱۶۴	اصول استفاده از منابع و مآخذ در پایان نامه
۱۶۵	الف - نقل قول مستقیم
۱۶۶	ب - نقل قول غیر مستقیم
۱۶۷	خلاصه

فصل یازدهم: چگونگی ارزیابی مقالات، گزارشات و رسالات تحقیقی ۱۶۹

۱۶۹	مقدمه
۱۷۴	بخشهای مهم تحقیق
۱۷۴	عنوان مقاله یا رساله تحقیقی
۱۷۴	چگونگی بیان و شرح مسئله و موضوع تحقیق
۱۷۴	فرض یا فرض‌های تحقیق
۱۷۵	ویژگیهای مفروض بر جامعه تحقیق
۱۷۵	محدودیت‌های تحقیق
۱۷۵	واژه‌ها و اصطلاحات مهم
۱۷۶	سابقه موضوع تحقیق
۱۷۶	روش تحقیق
۱۷۶	نمونه، و روش نمونه‌گیری
۱۷۷	روش جمع‌آوری اطلاعات
۱۷۷	روش آماری و تحلیلی داده‌ها
۱۷۷	نتایج و جمع‌بندی آنها
۱۷۸	گزارش تحقیق
۱۷۸	خلاصه

فهرست منابع ۱۷۹

۱۷۹	الف - منابع به زبان فارسی
۱۷۹	ب - منابع به زبان انگلیسی

پیوست‌ها ۱۸۳

۱۸۵	پیوست ۱: فیش ثبت مطالعات
۱۸۵	راهنمای ثبت و ضبط مطالعات و تحقیقات

۱۸۵	اهمیت مطالعه
۱۸۵	ویژگیهای مطالعهٔ تمرینش
۱۸۶	ضرورت ثبت مطالعات
۱۸۶	روشهای ثبت
۱۸۶	روش کار با فیش
۱۸۸	مفهوم و کاربرد مندرجات فیش ثبت مطالعات
۱۹۲	نحوهٔ نگاهداری فیش‌ها
۱۹۳	تذکرات لازم
۱۹۵	پیوست ۲: برای مطالعه و آشنایی بیشتر
۲۱۵	پیوست ۳: نمونه‌ای از جدول برآورد حجم یا اندازه نمونه از جامعه مادر
۲۱۷	معرفی سایت